

УДК 061.2-053.6](477+100)

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.85.22>

Левченко Н. В.

МОЛОДІЖНІ КЛУБИ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

Статтю присвячено вивченню діяльності однієї з ефективних форм розвитку молодіжної політики та молодіжної роботи в Україні – молодіжних клубів та центрів, які організують молодіжну роботу, що орієнтована на молодь, разом із молоддю і для молоді засобами неформальної освіти у вільний для молоді час, та дають можливість молоді розвиватись самостійно. Молодіжні клуби та об'єднання за місцем проживання є ресурсом молодіжної роботи та становлять одну із дієвих ланок молодіжної інфраструктури на рівні громади. UNICEF визначає, що мета молодіжних клубів – забезпечувати потреби молодих людей та посилювати їхню соціальну згуртованість. Відповідно до концепції діяльності молодіжних клубів їхнє завдання – організація дозвілля молодих людей, реалізація творчого потенціалу молоді, сприяння залученню молоді до суспільних ініціатив, неформальна освіта та розвиток навичок молоді, обмін досвідом, знаннями і комунікація. Діяльність молодіжного клубу – це відкрита молодіжна робота (запланований систематичний освітній досвід, який впроваджують за межами офіційної освітньої програми, як правило, волонтерські групи та організації). Мета статті – здійснити теоретичний аналіз становлення молодіжних клубів в Україні та за кордоном. У дослідженні використано такі методи, як: аналіз, порівняння та узагальнення наукових джерел із досліджуваної проблеми. У статті висвітлено становлення молодіжних клубів як одного із напрямів роботи молодіжних центрів, організації тощо; розкрито особливості роботи молодіжних клубів за кордоном; наведено приклад діяльності молодіжного клубу підприємництва; виокремлено та проаналізовано напрями роботи молодіжних клубів. Зроблено висновок, що діяльність молодіжних клубів проводиться на базі організації, установ, центрів, особливої роботи молодіжних клубів є відкритість та доступність для всіх охочих – від дитини до дорослого.

Ключові слова: молодіжний центр, молодіжний клуб, молодіжна робота, позашкільна освіта, форма реалізації молодіжної роботи.

З кожним роком набирає обертів розвиток та популяризація молодіжної роботи в Україні. Молодіжна робота проводиться через комплекс заходів молодіжної політики, що орієнтовані на молодь та проводяться разом із молоддю і для молоді засобами неформальної освіти у вільний для молоді час, спрямована на надання можливості молоді розвиватись самостійно та покращення умов особистого і соціального розвитку молодих осіб відповідно до їхніх потреб та можливостей, сприяння їхньому духовному та фізичному розвитку [8].

Відповідно до ст. 5 Закону України “Про позашкільну освіту” (2000 р., зі змінами 2021 р.) клуби та об'єднання за місцем проживання незалежно від підпорядкування, типів і форм власності є структурою позашкільної освіти. Основні завдання позашкільної освіти Закон визначає так: “Вільний розвиток особистості та формування її соціально-громадського досвіду; створення умов для творчого, інтелектуального, духовного і фізичного розвитку вихованців, учнів і слухачів; розвиток інклюзивного освітнього середовища; здобуття первинних професійних навичок і вмій для їхньої соціалізації та самореалізації; задоволення потреб дітей та молоді в професійному самовизначенні й творчій самореалізації; пошук, розвиток та підтримка здібних, обдарованих і талановитих учасників позашкільної освіти; організація дозвілля і т.д.” [7].

Згідно із Законом “Про позашкільну освіту” заклади позашкільної освіти можуть функціонувати у формі центрів, комплексів, палаців, будинків, клубів, станцій, кімнат, студій, шкіл мистецтв, малих академій мистецтв, малих академій наук тощо.

Хоча цей Закон визначає, що клуби є однією із форм організації молодіжної роботи в громаді, їхня діяльність є відкритою для всіх, хто бажає, спрямована на проведення молодіжних заходів, проте не подає чіткого визначення категорії закладів та умов проведення роботи з молоддю віком від 18 до 35 років, на що вказали О. Вакуленко, І. Пеша, Л. Мукосеєва, Н. Тілікіна [4, с. 24].

Молодіжні клуби та об'єднання за місцем проживання є ресурсом молодіжної роботи та становлять одну із дієвих ланок молодіжної інфраструктури на рівні громади. Специфікою організації такого виду роботи є неформальна освіта, різноманітна клубна робота відповідно до потреб молоді. Діяльність клубів за місцем проживання реалізується за окремими напрямками: організація роботи гуртків за інтересами; спортивно-оздоровча робота; консультації і заняття педагога-психолога з підлітками та батьками; індивідуально-профілактична та корекційна робота; взаємодія із соціальними установами; робота з батьками, організація психолого-педагогічної освіти батьків [4, с. 30–31].

Мета статті – здійснити теоретичний аналіз становлення молодіжних клубів як ефективної форми роботи з молоддю в Україні та за кордоном.

У дослідженні використано такі методи, як аналіз, порівняння та узагальнення наукових джерел із досліджуваної проблеми.

Теоретичні засади діяльності клубів за місцем проживання як ресурс молодіжної роботи в громаді, а також кращі практики підтримки і розвитку клубної роботи висвітлено у працях науковців О. Вакуленко, І. Пешої, Л. Мукосеєвої, Н. Тілікіної [4, с. 24]. А. Сорокіна, О. Кравчук, О. Шеремет вивчають функціонування молодіжних клубів у межах діяльності молодіжних центрів [2].

Проблеми організації клубної роботи з учнівською молоддю в педагогічній теорії й практиці України в період 1917–1931 рр. ґрунтовно дослідила Н. Останіна; вивченню сутності й особливостей організації духовного зростання особистості через клуби як форму організації життєдіяльності учнівської молоді присвячені праці І. Беха, І. Зязюна, Т. Сущенко та ін.; розвиток клубного руху в Україні розглядали А. Бондар, М. Гриценко, І. Зайченко, М. Коваленко, Ф. Корольов та ін. [5].

Отже, дослідники розкривали важливі особливості функціонування та впровадження діяльності молодіжних центрів, зокрема клубів як позашкільної структури, проте дослідження теоретичного аспекту становлення молодіжних клубів в Україні та за її межами не проводилися.

Основними передумовами створення молодіжних центрів, на думку UNICEF, стали потреба в розвитку і навчанні молоді; тривалий військовий конфлікт на території України; наявність психосоціальної напруги, підвищеної тривожності та мінімального задоволення соціально-комунікативних потреб у суспільстві; потреба в згуртованості генерацій та розвитку механізмів подолання проблем у громаді; мінімальна кількість просторів відпочинку, відновлення, навчання і розвитку молодих людей [6].

Н. Останіна зазначила, що розвиток клубної роботи припадає на 1912–1914 рр., у цей час спостерігається діяльність різноманітних дитячих об'єднань, незважаючи на те, що вони мали різні назви, за засадами та організацією діяльності це були заклади клубного типу. У 1917–1919 рр. в Україні активізується методична робота з організації клубної роботи з дітьми та молоддю. У 1920–1931 рр. займалися соціальним вихованням учнів 55 типів клубів для учнівської молоді, що були поширені в усіх регіонах України [5].

У 1971 р. в Україні спостерігалась тенденція створення підліткових клубів при житлово-експлуатаційних конторах та домоуправліннях. У 2003 р. таких клубів було 1656, а у 2007 р. – 1506 р. У 2017 р. їх залишилось 1000 і близько 100 клубів створено за ініціативи громадських організацій [2].

За статистичними даними UNICEF, з 2016 р. започатковані та функціонують 15 молодіжних клубів. За рік роботи більше 11 тис. молодих людей відвідали молодіжні клуби, які надали більше 40 тис. різноманітних послуг; близько 9 тис. молодих людей взяли участь у написанні та реалізації суспільних ініціатив (проекти малих грантів); 150 молодих людей отримали медіанавички через тренінги [6].

“Мета молодіжних клубів – забезпечувати потреби молодих людей та посилювати їхню соціальну згуртованість. Відповідно до концепції діяльності молодіжних клубів їхнє завдання – організація дозвілля молодих людей, реалізація творчого потенціалу молоді, сприяння залученню молоді до суспільних ініціатив, неформальна освіта та розвиток навичок молоді, обмін досвідом, знаннями і комунікація” [6].

“Принципи діяльності молодіжних центрів – це доступність, безпека та комфортність клубу; ініціативність діяльності; добровільність участі; недискримінація, толерантність та інклюзивність; компетентність персоналу; безперервність навчання та цільове дозвілля; орієнтація на потреби молоді; формат та варіативність послуг визначаються молоддю відповідно для їхніх потреб та інтересів; залучення молоді до реалізації суспільних ініціатив; сталий розвиток” [6].

“Молодіжний клуб надає такі послуги, як: проведення тренінгів; заняття з мови, фінансової грамотності, фотовідеомайстерності, садівництва; проведення культурних вечірок, дискотек, конкурсів, ігор, таборів, шкіл лідерів та туризму; психологічна підтримка” [6].

Проект “Молодь для молоді: знай свої права – змінюй життя” впроваджує Міжнародна благодійна організація “Партнерство кожній дитині” з 2014 року за фінансової підтримки Посольства Фінляндії в Україні та благодійників платформи GlobalGiving. Проект покликаний втілювати соціальні зміни в інтересах вразливих груп дітей та молоді, представників місцевих громад шляхом розвитку навичок фасилітації і лідерства молодіжних тренерів, підвищення їхньої обізнаності про соціальні права та розвиток мережі молодіжних клубів [6]. У проєкті визначено, що “молодіжний клуб – це простір неформальної освіти, де молоді люди можуть покращити свої життєві навички, зорієнтуватися у виборі професії чи професійної освіти, розширити мережу соціальних контактів, підвищити обізнаність у сфері соціальних прав та отримати підтримку для їх реалізації” [6].

У рамках першої фази проєкту (2014–2015 рр.) підготовлено 21 молодіжного тренера. Вони провели серію тренінгів за програмою “Як стати успішним” у 17 молодіжних клубах, зокрема у: м. Дрогобич, м. Львів, м. Тернопіль, м. Чернівці, м. Хмельницький, м. Біла Церква, м. Бориспіль, м. Канів, м. Сміла, м. Люботин, м. Вознесенськ, м. Миколаїв, м. Одеса, м. Іллічівськ, м. Дніпро, м. Мелітополь. Молодіжні клуби охопили роботою 350 молодих людей, з яких 40 % – молоді люди, позбавлені батьківського піклування; 30 % – молоді люди, які перебувають у складних життєвих обставинах; 15 % – внутрішньо переміщені особи, діти вулиці та ін.; 15 % – молоді активісти.

Упродовж 2014–2015 рр. 12 молодіжних клубів отримали підтримку за рахунок мінігрантів на свою діяльність, однак більшість із них були створені на базі громадських, волонтерських організацій; міських центрів соціальних служб для дітей та молоді; благодійних фондів; молодіжних центрів [6]. У рамках другої фази проєкту підготовлено 22 молодіжні тренери, проведено тренінгові заняття у 25 молодіжних клубах. Упродовж 2015–2016 рр. основна діяльність проєкту була зосереджена на проведенні тренінгів з розвитку тренерських навичок для тренерів за програмою підвищення соціальної компетентності молоді “Як стати успішним”; створенні тренерами проєктів молодіжних клубів для вразливої молоді у своїх громадах, проведенні тренінгових занять за програмою “Як стати успішним”, а для забезпечення діяльності клубів

отримання мінігрантів на конкурсній основі; сертифікації тренерів за програмою “Як стати успішним”. У 2016 році під час виконання проєкту було проведено “більше 400 тренінгів для вразливої молоді; підвищено соціальну компетентність, обізнаність про соціальні права, заохочено до активної громадянської позиції 475 вразливих молодих людей” [6].

Зокрема, у м. Харків у рамках спільного проєкту з UNICEF “Соціальний будинок” створено молодіжний клуб, мета якого – забезпечення інтеграції внутрішньо переміщених дітей та молоді. Основні напрями роботи клубу: туризм і активний відпочинок, тренінги, консультації психологів, долікарське і медичне консультування. Цільова група проєкту – 50 % внутрішньо переміщені діти та молодь, 50 % – молодь Харкова [11].

Міжнародний досвід діяльності молодіжних клубів є фундаментом для реалізації молодіжних проєктів в Україні, зразком в організації клубів та центрів для роботи з молоддю. У Європейському Союзі діє Європейська конфедерація молодіжних клубів (ЕСУС). Це європейська мережа молодіжних організацій, клубів, основна діяльність яких – молодіжна робота та неформальна освіта молоді. До такої мережі входять 23 організації, які представлено у 20 країнах-членах Ради Європи. Основна мета конфедерації – розширення можливостей молоді за допомогою відкритої молодіжної роботи та неформальної освіти, сприяння демократичному та громадянському розвитку суспільства; заохочення молоді до активної участі у житті своїх громад.

ЕСУС використовує відкриту молодіжну роботу та методи неформальної освіти, щоб надати молодим людям навички та знання для вироблення умінь приймати власні обґрунтовані рішення. Члени ЕСУС вважають, що мета відкритої молодіжної роботи – запропонувати молодим людям на основі їхньої добровільної участі особистісний розвиток та освіту, які сприятимуть реалізації їхніх можливостей відігравати активну позицію в демократичному суспільстві. Відкриту молодіжну роботу провадять через молодіжні клуби, молодіжні проєкти, молодіжні центри, будинки молоді, а також на вулиці (через відокремлену роботу з молоддю).

На думку членів ЕСУС, відкрита молодіжна робота дає такі можливості молодим людям: розвиток навички, знання та ставлення, необхідні для виявлення, відстоювання та реалізації своїх прав та обов'язків як особистості та як членів груп і громад на місцевому, національному та міжнародному рівнях; прийняття рішень, які впливають на власне життя та життя інших молодих людей, оточення через добровільні стосунки з молодими людьми, партнерами під час навчання; підтримка молодих людей у розумінні особистих, соціальних та політичних проблем, які впливають на їхнє життя. Основними цінностями відкритої молодіжної роботи є те, що молодь має право визначати варіанти та вибирати найбільш вдалий для них варіант у будь-якій ситуації; надається підтримка для реалізації потенціалу та розвитку власних цінностей молоді.

Закордонні інформаційні джерела засвідчують, що “відкрита молодіжна робота – це запланований систематичний освітній досвід, який впроваджують за межами офіційної освітньої програми, як правило, волонтерські групи та організації” [1]. Така робота сприяє “навчанню на досвіді, коли молодь працює в реальних життєвих ситуаціях і використовує отриманий досвід під час навчання; підвищенню рівня обізнаності молоді про суспільство та можливості в ньому; залученню молоді на добровільних засадах; забезпеченню структур, за допомогою яких молодь бере участь у прийнятті рішень, включаючи планування, організацію та оцінку. Відкрита молодіжна робота доступна для всієї молоді, незалежно від її раси, культури, релігії чи переконань, статі, сексуальної орієнтації, соціально-економічного статусу чи інвалідності” [1].

Європейська конфедерація молодіжних клубів вважає, що “відкрита молодіжна робота – це взаємовигідний, приємний і веселий досвід для молодіжних працівників та молоді, це партнерство між ними” [1].

Гарним прикладом міжнародного досвіду країн Європейського Союзу у діяльності молодіжного клубу є клуб молодих підприємців. У 2012 р. під час реалізації проєкту “Youth for Democracy” в рамках програми “Action program” був створений клуб молодих підприємців, який є місцем зустрічі молоді, яка цікавиться розвитком підприємницьких проєктів; який сприяє можливості партнерства з учасниками з різних країн ЄС, обговоренню ідей та можливостей, обміну досвідом. Організація “Solidarity tracks” у співпраці з 7 партнерами з чотирьох країн Європи (Франція, Греція, Італія, Румунія) організувала зустрічі з молодими підприємцями (включаючи молодь із проблемами зору, вадами слуху та фізичними обмеженнями). Під час зустрічей 64 молоді особи змогли поділитися своїми знаннями, досвідом; відкрили нові ідеї та ініціативи для їх реалізації на місцевому рівні, а також нові реалії європейської політики молодіжного підприємства.

Молодіжний клуб має свій профіль – це молодіжне підприємництво, головна мета якого – підтримка майбутніх молодих підприємців, інформування про їхню діяльність, професійний супровід. Усі зустрічі, плани обговорено, узагальнено та опубліковано в журналах “Magazine” 4 країн Європейського Союзу. Дотепер клуб провадить активну діяльність серед молоді і в онлайн-форматі (тренінги, вебінари, семінари, навчальні програми) [3].

Отже, аналіз різних інформаційних джерел підтвердив позитивний досвід створення та реалізації діяльності молодіжних клубів, яка спрямована на підвищення рівня життя та заохочення молоді до участі в прийнятті рішень на всіх рівнях; підтримки молодих підприємців у їхній діяльності; обмін досвідом та розвиток компетентностей; об'єднання молоді над спільними ідеями, проєктами для їх реалізації; підвищення креативності, творчості через популяризацію неформальної освіти.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Здійснивши теоретичний аналіз особливостей становлення молодіжних клубів в Україні та за кордоном, констатуємо, що їхня діяльність відбувається на базі організації, установи, центру. Особливість їхньої роботи – це відкритість та доступність для всіх, хто бажає, – від дитини до дорослого. Напрями роботи залежать від організації, у якій провадиться діяльність,

або конкретної програми (проєкту) клубу. Об'єднує їх усіх робота з молоддю, підтримка в реалізації її ідей, особистісний та професійний розвиток кожного, неформальна освіта як провадження досвіду та вдосконалення своїх компетентностей. Перспективами подальших досліджень у цьому напрямі є особливості практичної діяльності молодіжних центрів.

Використана література:

1. European Confederation of Youth Clubs. URL: <https://www.ecyc.org/about-us> (дата звернення: 01.02.2022 р.).
2. Методичний посібник “Молодіжні центри. Основні принципи та засади”. Управління у справах сім’ї та молоді Донецької обласної державної адміністрації, Комунальний позашкільний навчальний заклад “Донецький обласний дитячо-молодіжний центр”. / Уклад.: А. Сорокіна, О. Кравчук, О. Шеремет. Краматорськ, 2017. 64 с. URL: http://dodmc.dn.ua/images/stories/Biblioteka/molodizni_centri.pdf (дата звернення: 01.02.2022 р.).
3. Youth Entrepreneurship Club. URL: <https://youthclub.eu/index.php/history/> (дата звернення: 01.02.2022 р.).
4. Молодіжні центри: національні практики створення та організації роботи / за ред. І. В. Пешої. Київ : ДУ “Державний інститут сімейної та молодіжної політики”, 2019. 54 с.
5. Останіна Н. С. Проблеми організації клубної роботи з учнівською молоддю в педагогічній теорії й практиці (1917–1931 рр.): автор. дисерт. на здобут. наук. ступ. канд. пед. наук. Київ, 2004. URL: evolution.allbest.ru/pedagogics/00301626_0.html (дата звернення: 01.02.2022 р.).
6. Партнерство кожній дитині : офіційний сайт. URL: http://www.p4ec.org.ua/ua/news_article/1253 (дата звернення: 01.02.2022 р.).
7. Практика діяльності молодіжних центрів, започаткованих за підтримки UNICEF Ukraine на посилення соціальної згуртованості та розвитку молоді (презентація). м. Чернігів (29–31 травня 2017 р.). URL: https://mms.gov.ua/storage/app/sites/16/Molodizhna_polityka/Infrastruktura/Molodizhni_centry/molodijni-centri-unisef.pdf (дата звернення: 01.02.2022 р.).
8. Про позашкільну освіту : Закон України від 22 червня 2000 р. № 1841-III, зі змінами від 22.05.2021 р. № 1414-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14#Text> (дата звернення: 01.02.2022 р.).
9. Про молодь : проєкт Закону України від 10 грудня 2015 р. № 3621. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH2SL00A.html (дата звернення: 01.02.2022 р.).
10. Типове положення про молодіжний центр : Постанова Кабінету Міністрів України від 20 грудня 2017 р. № 1014. URL: <https://mms.gov.ua/molodizhna-politika/infrastruktura/molodizhni-centri> (дата звернення: 01.02.2022 р.).
11. Про основні засади молодіжної політики : Закон України від 27.04.2021 р. № 1414-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text> (дата звернення: 01.02.2022 р.).
12. Харківський благодійний фонд “Благо” : офіційний сайт. URL: <https://bfblago.inf.ua/uk/%4.htm> (дата звернення: 01.02.2022 р.).

References:

1. European Confederation of Youth Clubs. Retrieved from: <https://www.ecyc.org/about-us> (data zvernennia: 01.02.2022 r.)
2. Metodichnyi posibnyk “Molodizhni tsentry. Osnovni pryntsypy ta zasady” [Methodical manual “Youth Centers. Basic principles and foundations”]. Upravlinnia u spravakh sim’i ta molodi Donetskoi oblasnoi derzhavnoi administratsii, Komunalnyi pozashkilnyi navchalnyi zaklad “Donetskyi oblasnyi dytiachy-molodizhnyi tsentr”. / Uklad.: A. Sorokina, O. Kravchuk, O. Sheremet. Kramatorsk, 2017. 64 s. Retrieved from: http://dodmc.dn.ua/images/stories/Biblioteka/molodizni_centri.pdf (data zvernennia: 01.02.2022 r.) [in Ukrainian].
3. Youth Entrepreneurship Club: ofitsiyni sait. Retrieved from: <https://youthclub.eu/index.php/history/> (data zvernennia: 01.02.2022 r.).
4. Molodizhni tsentry: natsionalni praktyky stvorennia ta orhanizatsii roboty [Youth centers: national practices of creation and organization of work] / za red. I. V. Pieshoi. Kyiv: DU “Derzhavnyi instytut simeinoi ta molodizhnoi polityky”, 2019. 54 s. [in Ukrainian].
5. Ostanina N. S. Problemy orhanizatsii klubnoi roboty z uchnivskoiu moloddiu v pedahohichnii teorii y praktytsi (1917–1931 rr.) [Problems of organization of club work with student youth in pedagogical theory and practice (1917–1931)]: avtor. dysert. na zdobut. nauk. stup. kand. ped nauk. Kyiv, 2004. Retrieved from: evolution.allbest.ru/pedagogics/00301626_0.html (data zvernennia: 01.02.2022 r.) [in Ukrainian].
6. Partnerstvo kozhnii dytyni [Partnership of each child]: ofitsiyni sait. Retrieved from: http://www.p4ec.org.ua/ua/news_article/1253 (data zvernennia: 01.02.2022 r.).
7. Praktyka diialnosti molodizhnykh tsentriv, zapochatkovanykh za pidtrymky UNICEF Ukraine na posylennia sotsialnoi zghurtovanosti ta rozvytku molodi [Practice of youth centers established to support UNICEF Ukraine to strengthen social cohesion and youth development] (prezentatsiia), m. Chernihiv (29–31 travnia 2017 r.) Retrieved from: https://mms.gov.ua/storage/app/sites/16/Molodizhna_polityka/Infrastruktura/Molodizhni_centry/molodijni-centri-unisef.pdf (data zvernennia: 01.02.2022 r.) [in Ukrainian].
8. Pro pozashkilnu osvitu: Zakon Ukrainy vid 22 chervnia 2000 r. № 1841-III, zi zminamy vid 22.05.2021 r. № 1414-IX [On out-of-school education: Law of Ukraine]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14#Text> (data zvernennia: 01.02.2022 r.) [in Ukrainian].
9. Pro molod: proiekt Zakonu Ukrainy vid 10 hrudnia 2015 r. № 3621 [On youth: draft Law of Ukraine]. Retrieved from: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH2SL00A.html (data zvernennia: 01.02.2022 r.) [in Ukrainian].
10. Typove polozhennia pro molodizhnyi tsentr: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 20 hrudnia 2017 r. № 1014 [Standard regulations on the youth center: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine]. Retrieved from: <https://mms.gov.ua/molodizhna-politika/infrastruktura/molodizhni-centri> (data zvernennia: 01.02.2022 r.) [in Ukrainian].

11. Pro osnovni zasady molodizhnoi polityky: Zakon Ukrainy vid 27.04.2021 r. № 1414-IX [On the basic principles of youth policy: Law of Ukraine]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text> (data zvernennia: 01.02.2022 r.) [in Ukrainian].
12. Kharkivskiy blahodiyniy fond "Blaho" [Kharkiv Charitable Foundation "Blago"]: ofitsiyniy sait. Retrieved from: <https://bfblago.inf.ua/uk/%> (data zvernennia: 01.02.2022 r.) [in Ukrainian].

Levchenko N. V. Youth clubs: domestic and international experience

The article is devoted to the study of one of the most effective forms of youth policy and youth work in Ukraine – youth clubs and centers that organize youth work through non-formal education in free time for young people, that is focused on youth, together with youth and for youth and provide opportunity for young people to develop independently. Open youth work is the foundation of youth clubs that is accessible to all young people, regardless of their race, culture, religion or beliefs, gender, sexual orientation, socio-economic status or disability. Youth clubs and associations at the place of residence are a resource for youth work and are one of the effective links in the youth infrastructure at the community level. The goal of youth clubs is to meet the needs of young people and strengthen their social cohesion. According to the concept of youth clubs, their task is to organize leisure activities of young people, realize the creative potential of youth, promote youth involvement in social initiatives, non-formal education and development of youth skills, exchange of experience, knowledge and communication.

The purpose of the article is to carry out a theoretical analysis of the formation of youth clubs in Ukraine and abroad. The study used such methods as: analysis, comparison and generalization of scientific sources on the researched problem. The article highlights the formation of youth clubs as one of the areas of interest of youth centers, organizations, etc.; the peculiarities of the work of youth clubs abroad are revealed; an example of the activity of the youth club of entrepreneurship is given; the directions of work of youth clubs are singled out and analyzed. It is concluded that the activities of youth clubs are carried out on the basis of organizations, institutions, centers, a feature of youth clubs is openness and accessibility for all people interested – from children to adults.

Key words: youth center, youth club, youth work, extracurricular education, form of youth work realization.

УДК 378.147:796.071.4

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.85.23>

Макаренко А. В., Яковенко В. Г., Буров Ю. В.

МОДУЛЬНИЙ ПІДХІД ДО РОЗРОБКИ НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМ З ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

У статті розглядається процес реалізації завдань щодо професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури, який потребує плекання особистості, здатної до плідної професійної праці у сучасних умовах, готової до професійної діяльності, яка володіє не лише системою спеціальних знань, професійних дій і соціальних відносин, але й сформованістю і зрілістю професійно значущих якостей, відповідною кваліфікацією. Все це вимагає нових підходів до розробки змісту, форм і методів професійної підготовки учителів фізичної культури нової формації, впровадження в освітній процес закладів вищої освіти сучасних освітніх, здоров'язберезжувальних та інформаційних технологій.

На сучасному етапі соціально-економічного, суспільно-політичного, духовного розвитку України, відродження української нації, формування культури здоров'я та здорового способу життя української нації є одним із стратегічних напрямів розвитку здорового українського суспільства. Розбудова незалежної України, євроінтеграційні процеси у вищій педагогічній освіті спонукали до нового бачення професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури, спрямування її на потреби людини й держави. У зв'язку з цим вища педагогічна освіта має створювати максимально сприятливі умови для формування компетентного, конкурентоспроможного, висококваліфікованого, мобільного учителя фізичної культури – вчителя-професіонала. Глибокі соціально-економічні трансформації суспільства, розвиток економіки на ринкових засадах, зростання сектору освітніх послуг вимагає якісних змін у концептуальних засадах професійної підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації учителів фізичної культури.

Ключові слова: культура здоров'я, здоровий спосіб життя, євроінтеграційний процес, вища педагогічна освіта, професійна підготовка, фахівець фізичної культури.

У контексті підвищення якості методичної підготовки майбутніх учителів фізичної культури доцільним є врахування модульного підходу до розробки навчальних програм фахових дисциплін. Так, В. Байденко висловлює свою позицію та рекомендує забезпечити реалізацію принципів, що визначають зміст освітньої програми: інтеграції та диференціації, модульного підходу до формування освітньої програми, забезпечення рівних можливостей, наступності, інтегративного підходу до формування навчальних циклів та окремих навчальних предметів, функціональної зумовленості і завершеності змістових блоків [1, с. 28].

Зарубіжні дослідники О. Олейнікова, А. Муравйова, Ю. Коновалова, Є. Сартакова зазначають, що реалізація модульного підходу до розробки навчальних програм, а також і до навчально-методичного забезпечення освітнього процесу відбувається шляхом відбору і комбінування його одиниць у вигляді відповідних модулів [2, с. 42].